

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH ĐỒNG THÁP

**ĐỀ ÁN
PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP
GIAI ĐOẠN 2021 - 2025**

Đồng Tháp, tháng 4 năm 2021

TỔNG QUAN ĐỀ ÁN

I. TÊN ĐỀ ÁN: ĐỀ ÁN PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP GIAI ĐOẠN 2021–2025

II. CƠ QUAN CHỦ QUẢN ĐỀ ÁN: ỦY BAN NHÂN NHÂN TỈNH ĐỒNG THÁP

III. CƠ QUAN THỰC HIỆN ĐỀ ÁN: SỞ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

IV. CƠ QUAN PHỐI HỢP THỰC HIỆN:

1. Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy.
2. Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh và các tổ chức chính trị - xã hội thành viên.
3. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch.
4. Sở Tài chính.
5. Sở Thông tin và Truyền thông, các cơ quan truyền thông đại chúng trong tỉnh.
6. Sở Giáo dục và Đào tạo.
7. Sở Tài nguyên và Môi trường.
8. Đài Phát thanh và Truyền hình Đồng Tháp.
9. Hội Khoa học Lịch sử tỉnh.
10. Ủy ban nhân dân các huyện, thành phố.
11. Phòng Văn hóa và Thông tin các huyện, thành phố.
12. UBND các xã, phường, thị trấn nơi đình tọa lạc.

V. THỜI GIAN THỰC HIỆN ĐỀ ÁN: Từ năm 2021 đến năm 2025.

VI. PHẠM VI THỰC HIỆN: Trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp.

CHƯƠNG I

CĂN CỨ PHÁP LÝ VÀ SỰ CẦN THIẾT XÂY DỰNG ĐỀ ÁN

I. CĂN CỨ PHÁP LÝ

1. Các căn cứ quan trọng của Trung ương

- Luật Di sản Văn hóa năm 2001 được sửa đổi, bổ sung năm 2009.
- Luật Du lịch số 09/2017/QH14 ngày 19 tháng 6 năm 2017.
- Thông tư số 19/2013/TTLT-BVHTTDL-BTNMT ngày 30 tháng 12 năm 2013 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch – Bộ Tài nguyên và Môi trường hướng dẫn bảo vệ môi trường trong hoạt động du lịch, tổ chức lễ hội, bảo vệ và phát huy giá trị di tích.
- Nghị quyết Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI (năm 2014) về “Xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước”.
- Quyết định số 581/QĐ-TTg ngày 06 tháng 5 năm 2009 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2020.
- Quyết định số 22/QĐ-TTg ngày 05 tháng 01 năm 2010 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Phát triển văn hóa nông thôn đến năm 2015, định hướng đến năm 2020”.
- Quyết định số 1600/QĐ-TTg ngày 16 tháng 8 năm 2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2016–2020.
- Công văn số 3897/BVHTTDL-VHCS ngày 30 tháng 10 năm 2014 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc thực hiện tiêu chí xây dựng cơ sở vật chất văn hóa trong xây dựng nông thôn mới.
- Hướng dẫn số 747/HD-BVHTTDL ngày 28 tháng 02 năm 2017 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch thực hiện Tiêu chí 06 - Cơ sở vật chất văn hóa và Tiêu chí 16 - Văn hóa trong Bộ tiêu chí quốc gia xây dựng nông thôn mới.

2. Các căn cứ quan trọng của địa phương

- Chương trình hành động số 199-CTr/TU ngày 10 tháng 10 năm 2014 của Tỉnh ủy Đồng Tháp thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI “Về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước”; Nghị quyết số 05-NQ/TU ngày 17 tháng 8 năm 2016 của Ban Chấp hành Đảng bộ Tỉnh về tạo dựng hình ảnh tỉnh Đồng Tháp.
- Kế hoạch số 24/KH-UBND ngày 20 tháng 01 năm 2017 của Ủy ban nhân dân tỉnh Đồng Tháp thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2016–2020.

- Công văn số 175/VPUBND-TH ngày 25 tháng 12 năm 2018 của Văn phòng Ủy ban nhân dân Tỉnh truyền đạt ý kiến chỉ đạo của Chủ tịch Ủy ban nhân dân Tỉnh Nguyễn Văn Dương tại Hội nghị Tổng kết tình hình kinh tế - xã hội năm 2018 và triển khai kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2019.

- Nghị quyết số 80/2016/NQ-HĐND ngày 08 tháng 12 năm 2016 của Hội đồng nhân dân Tỉnh Ban hành Đề án tạo dựng hình ảnh tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2017–2020.

- Quyết định số 03/2015/QĐ-UBND ngày 15 tháng 01 năm 2015 của Ủy ban nhân dân tỉnh Đồng Tháp về việc ban hành Đề án phát triển du lịch tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2015–2020.

- Quyết định số 379/QĐ-UBND-HC ngày 17 tháng 4 năm 2017 của Ủy ban nhân dân Tỉnh về việc ban hành Bộ tiêu chí về xã nông thôn mới tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2016–2020.

- Công văn số 293/VPUBND-THVX ngày 12 tháng 3 năm 2021 của Văn phòng Ủy ban nhân dân Tỉnh truyền đạt ý kiến chỉ đạo của Phó Chủ tịch UBND Tỉnh Đoàn Tấn Bửu về việc hoàn chỉnh Đề án phát huy giá trị đình làng trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2021-2025.

II. SỰ CẦN THIẾT XÂY DỰNG ĐỀ ÁN

Đình làng, một cơ sở tín ngưỡng được hình thành từ rất sớm, đóng vai trò thiết yếu trong đời sống văn hóa của người Việt xưa và nay, là biểu tượng của văn hóa làng xã Việt Nam nói chung và Nam Bộ nói riêng; nơi phục vụ nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng cộng đồng gắn với đời sống xã hội như một dạng thiết chế văn hóa đa chức năng ở làng xã, là nguồn mạch nuôi dưỡng đời sống tâm linh, tinh thần của cư dân nông nghiệp.

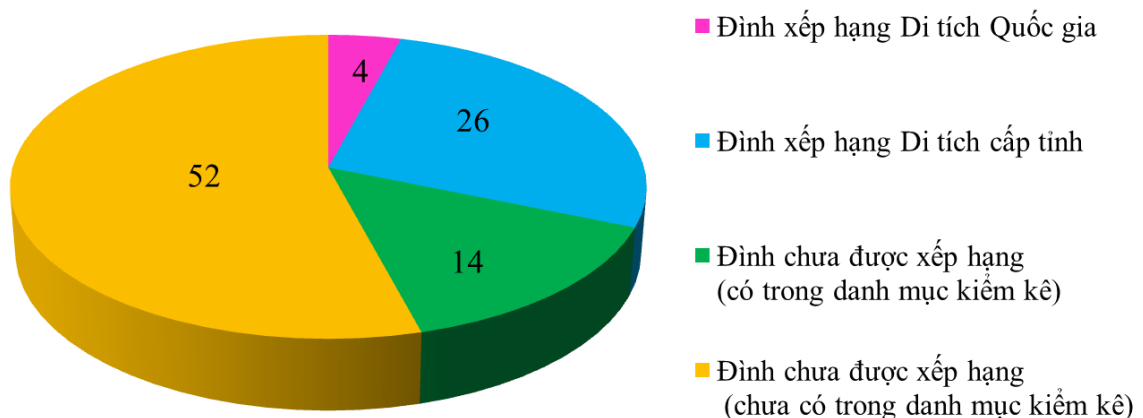
Với ba chức năng chính: *tín ngưỡng dân gian, hành chính và sinh hoạt văn hóa*, đình làng hội tụ nhiều nét kiến trúc - nghệ thuật thuộc văn hóa vật thể; nơi diễn ra các hoạt động văn hóa cộng đồng, văn hóa phi vật thể như: nghi lễ, lễ hội, phong tục tập quán, văn hóa dân gian...; nơi lưu giữ các giá trị văn hóa truyền thống về đất và người của một địa phương; nguồn cảm hứng để người dân sáng tạo nên các giá trị văn hóa mới, trong đó bao gồm các giá trị văn hóa đặc sắc đã ăn sâu vào đời sống cộng đồng. Tuy nhiên, ngày nay văn hóa Nam Bộ nói chung, tỉnh Đồng Tháp nói riêng có nhiều thay đổi: sự xuất hiện và phát triển của nhiều hình thái sinh hoạt văn hóa - nghệ thuật mới; sự phát triển của truyền thông đa phương tiện; nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng truyền thống trong cộng đồng có chiều hướng giảm; quá trình đô thị hóa nông thôn diễn ra nhanh chóng; các giá trị văn hóa mang đậm bản sắc dân tộc, địa phương dần bị mai một... ảnh hưởng không nhỏ đến vai trò của đình làng đối với cộng đồng xã hội.

Cùng với cả nước tỉnh Đồng Tháp đang tiếp tục đẩy mạnh thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới, trong đó tiêu chí Cơ sở vật chất văn hóa là một trong những tiêu chí rất quan trọng góp phần thay đổi bộ mặt nông thôn và đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hóa tinh thần, sinh hoạt cộng đồng của người dân; theo hướng dẫn của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

các địa phương có thể tận dụng đình làng để thực hiện chức năng của Trung tâm Văn hóa - Học tập cộng đồng cấp xã vẫn tính đạt tiêu chí này; đồng thời, Đề án sẽ đưa một số ngôi đình có giá trị tiêu biểu về kiến trúc - nghệ thuật, lịch sử vào các tour, tuyến du lịch góp phần thực hiện hiệu quả Đề án phát triển du lịch của tỉnh, Đề án tạo dựng hình ảnh địa phương; tiết kiệm ngân sách nhà nước đầu tư xây dựng để hoàn thành tiêu chí Cơ sở vật chất văn hóa trong xây dựng nông thôn mới; đặc biệt Đề án là cơ sở rất quan trọng để bảo tồn, phát huy giá trị đình làng trên địa bàn tỉnh trong thời kỳ hội nhập quốc tế.

CHƯƠNG II ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP

I. HIỆN TRẠNG ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP

**Biểu đồ xếp hạng di tích đình làng
tỉnh Đồng Tháp**

Toàn tỉnh Đồng Tháp có 96 ngôi đình tọa lạc tại 11 huyện, thành phố (huyện Tháp Mười không có đình làng).

Trong đó được phân cấp xếp hạng di tích như sau:

1. Đình được xếp hạng Di tích Quốc gia: có 04 ngôi đình.

Đình Long Khánh (xã Long Khánh A, huyện Hồng Ngự), Đình Tân Phú Trung (xã Tân Phú Trung, huyện Châu Thành), Đình Phú Hựu (thị trấn Cái Tàu Hạ, huyện Châu Thành), Đình Định Yên (xã Định Yên, huyện Lấp Vò).

*Di tích Quốc gia: Đình thần Định Yên
Xã Định Yên, huyện Lập Vò, tỉnh Đồng Tháp*

2. Đình được xếp hạng Di tích cấp Tỉnh: có 26 ngôi đình.

Đình Tân An Trung, Đình Tòng Sơn, Đình Cai Châu, Đình Long Khánh, Đình Bình Thạnh Trung (huyện Lập Vò); Đình Vĩnh Thới – Tân Hòa, Đình Tân Dương (huyện Lai Vung); Đình thần Vĩnh Phước, Đình Tân Qui Tây (thành phố Sa Đéc); Đình Phú Thành A, Đình An Long, (huyện Tam Nông); Đình Tân

*Di tích cấp Tỉnh: Đình thần Vĩnh Phước
phường 1, thành phố Sa Đéc, tỉnh Đồng Tháp*

Long, Đình An Phong (huyện Thanh Bình); Đình Mỹ Long, Đình Thượng Văn (huyện Cao Lãnh); Đình Tân An, Đình Tân Tịch, Đình Mỹ Ngãi, Đình Tân Thuận Tây, Đình Tịnh Thới (thành phố Cao Lãnh); Đình Thường Lạc, Đình Tân Hội (thành phố Hồng Ngự); Đình Tân Nhuận Đông (huyện Châu Thành); Đình Thường Phước, Đình Long Thuận (huyện Hồng Ngự); Đình Ngã ba Thông Bình (huyện Tân Hồng).

3. Đình chưa được xếp hạng Di tích nhưng có trong danh mục kiểm kê di tích: có 14 ngôi đình.

Đình Tân Phú, Đình Tân Hòa, Đình Tân Thạnh (huyện Thanh Bình); Đình Mỹ Hội, Đình Trà Bông, Đình Bình Hàng Trung (huyện Cao Lãnh); Đình An Nhơn, Đình Mỹ Thạnh (thành phố Cao Lãnh); Đình Tân Xuân (huyện Châu Thành); Đình Phong Hòa (huyện Lai Vung); Đình Phú Thọ, Đình Phú Cường, Đình Phú Đức, Đình Phú Hiệp (huyện Tam Nông).

*Đình thần Bình Hàng Trung
Xã Bình Hàng Trung, huyện Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp*

4. Đình chưa được xếp hạng Di tích và chưa có trong danh mục kiểm kê di tích: có 52 ngôi đình (*Danh sách kèm theo tại Phụ lục I*).

II. ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP

1. Mặt tích cực đã phát huy

- Đình làng tỉnh Đồng Tháp cũng như đình làng Nam Bộ hầu hết được mô phỏng theo đình làng miền Bắc, được định hình từ thế kỷ XVI; qua quá trình mấy trăm năm khai hoang mở đất được thiết chế theo điển lệ chính thống của Triều Nguyễn nên có những quy định chặt chẽ hơn nhưng vẫn mang đậm kiến trúc văn hóa Việt.

- Thời gian qua đình làng được lãnh đạo Tỉnh rất quan tâm chỉ đạo trùng tu tôn tạo, phục dựng lại nguyên trạng; một số lễ hội truyền thống được khôi phục về hình thức, quy mô tổ chức các hoạt động ngày càng mở rộng thu hút sự quan tâm và tham gia của quần chúng Nhân dân.

- Hoạt động tín ngưỡng tại các đình làng ổn định, phù hợp với bản sắc văn hóa dân tộc, tuân thủ pháp luật, đảm bảo an ninh - trật tự, đáp ứng nhu cầu tâm linh của người dân; đồng thời lưu giữ, kế thừa những giá trị văn hóa lịch sử riêng của vùng đất Nam Bộ, của tỉnh Đồng Tháp và các địa phương.

- Trong sinh hoạt đình làng các nghi thức, hủ tục lạc hậu dần được loại bỏ; trong lễ hội thời gian phần lễ được rút ngắn, kéo dài phần hội với nhiều nội dung hấp dẫn nhằm đáp ứng nhu cầu tâm linh, vui chơi giải trí cho người dân.

- Ngày nay đình làng không chỉ là thiết chế văn hóa tín ngưỡng, văn hóa nghệ thuật, nơi sinh hoạt tín ngưỡng dân gian, sinh hoạt cộng đồng mà còn là nơi tuyên truyền giáo dục lòng yêu nước, tự hào dân tộc, tri ân các anh hùng liệt sĩ, các bậc tiền nhân có công trong việc khai hoang, mở cõi, lập ấp, lập làng; đình làng cũng là nơi giao lưu văn hóa giữa các dân tộc anh em trong tỉnh như Kinh, Hoa, Khmer Nam bộ,... đoàn kết cùng nhau xây dựng và phát triển vùng đất mới - vùng đất Đồng Tháp ngày nay.

Ngoài ra, đình làng còn đáp ứng tốt nhu cầu sinh hoạt của cộng đồng dân cư như chức năng một thiết chế văn hóa (Trung tâm Văn hóa - Học tập cộng đồng, Nhà Văn hóa ấp): tổ chức các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao, trò chơi dân gian, học tập cộng đồng, xây dựng và thực hiện Quy ước khóm, ấp và các nội dung khác trong Phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, tuyên truyền thực hiện các nhiệm vụ chính trị tại địa phương.

2. Mặt cần khắc phục

- Kiến trúc một số đình làng trong tỉnh bị thay đổi, không phù hợp, không giữ được nguyên gốc (*mái ngói âm dương cổ kính bị thay bằng mái tôn; tượng cổ thay bằng tượng thạch cao; cột đình gỗ thay bằng cột bê tông; gạch ốp bề bàn thờ thần, gạch lót nền đá phần bằng gạch men - trước đây là gạch tàu...*) ảnh hưởng đến vẻ cổ kính, trang nghiêm của thiết chế văn hóa này.

- Việc bài trí bên trong như: gian thờ, bệ thờ, tượng thờ, đèn chiếu sáng và các lễ thức, lễ nhạc, lễ nghi dân gian... có nhiều biến đổi do tác động của những người cung hiến, ảnh hưởng của một số tôn giáo dẫn tới làm chệch hướng, mất dần ý nghĩa tốt đẹp, thiêng liêng của việc tôn thờ Thần Thành Hoàng ở đình làng.

- Việc lưu giữ, bảo tồn các Sắc Thần, thư tích cũ, các khí cụ tại đình làng chưa được người có trách nhiệm và cơ quan chức năng ở địa phương quan tâm đúng mức dẫn đến hư hỏng, mất cắp rất khó phục hồi nguyên giá trị.

- Người đại diện Ban Tế tự/Ban Quản lý đình làng thường ít quan tâm đến hồ sơ đất đai (*Giấy Chứng nhận Quyền sử dụng đất*), do đó khi có kế hoạch xây dựng hoặc trùng tu, tôn tạo thường kéo dài thời gian, nhiều trường hợp xảy ra tranh chấp.

- Một số đình làng trong tỉnh còn tồn tại các hủ tục: xin xăm, bói toán, đồng bóng và các hoạt động mê tín dị đoan khác ảnh hưởng đến sự trang nghiêm nơi thờ tự và an ninh - trật tự của địa phương.

- Một số đình làng chưa xây dựng được Lược sử của ngôi đình (đây là một thành phần rất quan trọng của mỗi ngôi đình), có trường hợp đã xây dựng Lược sử nhưng chưa được cơ quan chức năng thẩm định nội dung dẫn đến thiếu tính chính danh về mặt lịch sử.

- Nhiều đình làng trên địa bàn tỉnh đã hoặc đang có dấu hiệu xuống cấp nhưng chưa được đầu tư xây dựng, trùng tu, tôn tạo kịp thời ảnh hưởng đến hoạt động của thiết chế văn hóa này nhất là tại các kỳ lễ hội lớn trong năm.

CHƯƠNG III

PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP

GIAI ĐOẠN 2021-2025

I. QUAN ĐIỂM VÀ MỤC TIÊU

1. Quan điểm

- Bảo tồn, giữ gìn một loại hình di sản kiến trúc - nghệ thuật độc đáo mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc Việt trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp; đồng thời, là cơ sở nền tảng đặc biệt quan trọng góp phần phát triển đời sống văn hóa tinh thần cho người dân Đồng Tháp đất Sen Hồng.

- Phát huy tốt 03 chức năng chính của đình làng: *tín ngưỡng dân gian, hành chính, sinh hoạt văn hóa* nhằm phục vụ nhu cầu sinh hoạt cộng đồng của người dân địa phương, tập trung nhất là sinh hoạt tín ngưỡng dân gian.

- Phục hồi vai trò điều tiết hoạt động cộng đồng của đình làng tại địa phương; tạo mối quan hệ gắn kết chặt chẽ giữa chính quyền với cơ sở tín ngưỡng và Nhân dân trong triển khai, thực hiện hiệu quả các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

- Tăng cường kết nối các ngôi đình có giá trị tiêu biểu về kiến trúc - nghệ thuật, lịch sử vào các tour, tuyến du lịch trên địa bàn tỉnh góp phần thực hiện hiệu quả Đề án phát triển du lịch tỉnh Đồng Tháp và Đề án tạo dựng hình ảnh của tỉnh.

- Thực hiện hoàn thành tiêu chí Cơ sở vật chất văn hóa trong Bộ tiêu chí quốc gia xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2021-2025, tiết kiệm Ngân sách nhà nước đầu tư xây dựng để đạt tiêu chí này.

2. Mục tiêu

2.1. Từ năm 2021 - 2023:

Các ngành, đơn vị liên quan và địa phương phối hợp triển khai thực hiện Đề án, trong đó tập trung các nội dung:

** Năm 2021:*

- Xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện Đề án thuộc lĩnh vực ngành, địa phương phụ trách.
- Chọn 01 đình làng tiêu biểu nhất trong tỉnh làm mẫu để thực hiện Đề án.
- Thực hiện hoàn chỉnh Lược sử ngôi đình được chọn làm mẫu.
- Mở lớp tập huấn nghiệp vụ về tổ chức sinh hoạt đình làng trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp dành cho cán bộ văn hóa ở cơ sở, Ban Tế tự/Ban Quản lý, Học trò lễ...

** Năm 2022:*

- Các huyện, thành phố (trừ huyện Tháp Mười và địa phương đã chọn thực hiện mẫu năm 2021) chọn ít nhất 01 đình làng tiêu biểu trên địa bàn phụ trách, chỉ đạo triển khai thực hiện thí điểm Đề án.
- Tổ chức biên soạn Lược sử các ngôi đình được chọn thí điểm.
- Tiếp tục đẩy mạnh công tác trùng tu, tôn tạo và nâng cấp các hạng mục đình làng theo đề nghị của địa phương.

** Năm 2023:*

- Tiếp tục biên soạn Lược sử các ngôi đình được chọn thí điểm.
- Tổ chức Hội nghị trực tuyến sơ kết, đánh giá 03 năm thực hiện Đề án Phát huy giá trị đình làng tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2021 - 2025.

2.2. Từ năm 2024 - 2025:

- Phát huy những mặt làm được; đề ra các giải pháp khắc phục hạn chế phân đoạn 2021-2023; tiếp tục thực hiện hiệu quả các nội dung của Đề án.
- Hoàn thành biên soạn Lược sử các ngôi đình được chọn thí điểm.
- Xây dựng kế hoạch thực hiện nhân rộng Đề án trên cơ sở thí điểm tại các huyện, thành phố.
- Kết nối các đình làng tiêu biểu với các tour, tuyến du lịch để thu hút du khách đến với loại hình kiến trúc - nghệ thuật đặc sắc này.
- Tổ chức Hội nghị tổng kết, đánh giá kết quả thực hiện Đề án phát huy giá trị đình làng trên địa bàn tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2021 - 2025.

II. NỘI DUNG PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐÌNH LÀNG TỈNH ĐỒNG THÁP GIAI ĐOẠN 2021-2025

1. Phát huy chức năng tín ngưỡng dân gian của đình làng

Đình làng Đồng Tháp đa phần thờ cúng Thần Thành Hoàng bốn cảnh, gồm cả dạng nhân thần và dạng vô tính (thờ chữ “Thần”). Bên cạnh đó, còn thờ các bộ hạ của thần như: Tả ban - Hữu ban (là hai cánh quân tả hữu bảo vệ cho thần); Bạch Mã Thái Giám (hiểu theo dân gian là ngựa thần dùng để thần đi lại); thờ Tiền hiền, Hậu hiền, anh hùng liệt sĩ, trăm quan cự thần, chiến sĩ trận vong,

những người có công khai phá vùng đất mới, dạy nghề hay tạo công đức cho Nhân dân như các ông (bà): Tống Phước Hòa, Nguyễn Trung Trực, Võ Duy Dương, Nguyễn Tấn Kiêu, Đỗ Công Tường, Tiên sư...; thờ các thần linh với tư cách thần bảo hộ (Ngũ hành, Bà Chúa Xứ, Ông Tà, Thổ Thần, Thần Nông, Thần Tài...); thờ thần bản địa (Bà Chúa Ngọc, Ngũ hành Nương Nương, Quan Thánh Đế quân, Bà Thiên Hậu...). Hàng năm, vào các ngày Rằm lớn hoặc mùa màng đã xong người dân các địa phương thường tổ chức lễ cúng cầu an, cầu mùa màng sung túc, cầu mưa thuận gió hòa, quốc thái dân an. Đây cũng là lúc bày tỏ và giáo dục đức tin tín ngưỡng, truyền thống “nhân nghĩa”, “yêu nước chống giặc ngoại xâm”, “cần cù lao động”, “uống nước nhớ nguồn” của người dân Đồng Tháp - một nét đẹp văn hoá cần lưu lại cho đời sau.

Hiện nay, phần lớn đình làng trong tỉnh thường duy trì tổ chức 02 lễ hội lớn trong năm là Hạ điền và Thượng điền. Do đó, để đáp ứng nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng dân gian của Nhân dân cần thiết phải phục hồi, nâng cấp các lễ cúng đình truyền thống khác như: Lễ Tam ngươn (03 ngày Rằm lớn: tháng Giêng, tháng Bảy, tháng Mười); Đưa ông Táo về Trời (23 tháng Chạp); Tết Nguyên đán (1 tháng Giêng); cúng Khai Sơn (7 tháng Giêng); tết Hàn thực (3 tháng Ba); tết Thanh minh (khoảng tháng Ba); tết Đoan ngo (5 tháng Năm); tết Trung thu (15 tháng Tám); Trùng cửu (9 tháng Chín); Trùng thập (10 tháng Mười)... và các lễ cúng khác riêng có của từng địa phương để thu hút người dân đến sinh hoạt tại thiết chế văn hóa quan trọng này.

Lễ đón nhận Sắc Thần tại Đình thần Mỹ Thọ, thị trấn Mỹ Thọ, huyện Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

2. Phát huy chức năng hành chính

Từ xa xưa đình vốn là trụ sở hành chính của làng, nơi hội họp dân làng, làm việc và phân xử các tranh chấp trong làng của chức việc hương thôn; nơi thể hiện sức mạnh tinh thần của dân làng. Tùy vào hoàn cảnh, phong tục tập quán lâu đời của từng làng mà người dân đưa ra những quy định chung về hương ước, quy ước để cùng tự giác thực hiện từ đó đình làng dần trở thành nơi cân bằng phép tắc, duy trì công lý và tình người trên tinh thần tương ái, tương thân. Có thể nói đình là thành lũy của từng làng, làng là thành lũy của cả nước.

Ngày nay, hoạt động quản lý hành chính có sự thay đổi nhiều so với trước: Nhà nước quản lý xã hội bằng pháp luật, hầu hết các vấn đề xã hội ở địa phương đều được giải quyết tại Ủy ban nhân dân cấp xã nên vai trò, chức năng hành chính của đình làng không còn thể hiện rõ như trước đây. Cũng như đình làng Nam bộ, đình làng Đồng Tháp thường có không gian rộng rãi, thoáng mát nhưng nhiều địa phương chưa tận dụng được cơ sở vật chất này để sinh hoạt trong khi trụ sở Ban nhân dân ấp/Văn phòng ấp chưa được xây dựng, nhiều hoạt động cộng đồng phải mượn nhà dân. Nhằm tiếp tục phát huy chức năng hành chính của đình làng trong giai đoạn hiện nay cần đưa các nội dung sau vào đình làng để thực hiện: Tổ chức họp bình xét các danh hiệu văn hóa (nhất là “Gia đình văn hóa”) hàng năm của Tổ Nhân dân tự quản, khóm, ấp; lấy ý kiến Nhân dân trong việc xây dựng, sửa đổi, bổ sung, triển khai thực hiện Quy ước khóm, ấp; sinh hoạt định kỳ Hội quán, câu lạc bộ “Gia đình phát triển bền vững”; hoạt động của Tổ hòa giải ở cơ sở; Học tập chuyên đề tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; tuyên truyền, phổ biến các chủ trương đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước; công tác bầu cử ở địa phương; sinh hoạt lễ của các đoàn thể; lễ kết nạp đoàn viên, hội viên; sinh hoạt chi bộ định kỳ; các hoạt động thiện nguyện; trao quà hỗ trợ; khám sức khỏe và phát thuốc miễn phí cho người nghèo, dạy nghề nông thôn...

Sinh hoạt CLB “Gia đình phát triển bền vững” tại Đình Tòng Sơn, xã Mỹ An Hưng A, huyện Lấp Vò, tỉnh Đồng Tháp

3. Phát huy chức năng sinh hoạt văn hóa

Trong hoạt động đình làng, nếu thờ cúng Thần Thành Hoàng là chức năng tín ngưỡng - “phần lễ” thì “phần hội” chính là chức năng sinh hoạt văn hóa. Phần hội là phần sôi động và vui tươi nhất trong dịp cúng đình nên dân làng tham gia rất đông, mọi người ăn mặc chỉnh tề, trang nghiêm để tham gia, thưởng thức, diễn trò, từ diễn tuồng đến các trò chơi dân gian như: chọi gà, thi bắt vịt, kéo co, hát bội, đờn ca tài tử, hát dân ca, múa giao duyên, Hồ Đồng Tháp, trò chơi dân gian, trao đổi tâm linh và cùng nhau ăn uống vui vẻ phù hợp với văn hóa truyền thống địa phương; đồng thời, thể hiện lòng tôn kính, biết ơn các vị phúc thần và các bậc tiền nhân có nhiều công lao đóng góp cho quê hương đất nước và vùng đất bản địa.

Hiện nay, trong tổ chức lễ hội cúng đình hàng năm, Ban Tổ chức thường quan tâm nhiều đến “phần lễ” còn “phần hội” hình thức và nội dung có nhiều thay đổi, đơn giản hóa. Do đó, để phát huy chức năng sinh hoạt văn hóa trước tiên trong lễ hội đình làng cần thực hiện đầy đủ nội dung phần “hội”; đồng thời, lồng ghép thêm các hoạt động ngoại khóa “về nguồn”, giáo dục phổ biến kiến thức lĩnh vực di sản văn hóa cho học sinh, sinh viên; triển lãm tranh ảnh; trưng bày giới thiệu sách; hoạt động văn nghệ quần chúng (sinh hoạt câu lạc bộ đờn ca tài tử, câu lạc bộ hát với nhau, biểu diễn văn nghệ của Đội tuyên truyền lưu động); hoạt động thể dục thể thao (bóng chuyền, cầu lông, thể dục dưỡng sinh, cờ tướng...) vào các dịp lễ hội, ngày lễ lớn của đất nước và địa phương.

Lễ hội cúng Đình Định Yên, xã Định Yên, huyện Lấp Vò, tỉnh Đồng

III. GIẢI PHÁP THỰC HIỆN

1. Giải pháp về tài chính

Sử dụng nguồn kinh phí đầu tư từ ngân sách cấp tỉnh, cấp huyện; nguồn vận động xã hội hóa và các nguồn thu hợp pháp khác để thực hiện Đề án.

2. Giải pháp về nhân lực

- Cấp tỉnh: Thành lập Ban Chỉ đạo Đề án cấp tỉnh: Phó Chủ tịch UBND Tỉnh phụ trách Khối Văn hóa - Xã hội làm Trưởng ban; Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch làm Phó Trưởng ban Thường trực; Lãnh đạo các sở, ngành có liên quan làm Ủy viên. Ban Chỉ đạo Đề án cấp tỉnh có trách nhiệm tham mưu UBND Tỉnh kế hoạch tổ chức thực hiện và điều phối toàn bộ hoạt động của Đề án đạt hiệu quả.

- Cấp huyện: Thành lập Ban Chỉ đạo Đề án cấp huyện: Phó Chủ tịch UBND cấp huyện phụ trách Khối Văn hóa - Xã hội làm Trưởng ban; Trưởng phòng Văn hóa và Thông tin cấp huyện làm Phó Trưởng ban Thường trực; Lãnh đạo các ngành chuyên môn liên quan thuộc UBND cấp huyện làm Ủy viên. Ban Chỉ đạo Đề án cấp huyện có trách nhiệm tham mưu UBND cùng cấp kế hoạch tổ chức thực hiện hiệu quả Đề án trên địa bàn phụ trách.

- UBND cấp xã: hỗ trợ Ban Quản lý/Ban Tế tự quản lý đình làng, tổ chức các hoạt động lễ hội cúng đình hàng năm và các hoạt động khác đảm bảo an ninh trật tự và đúng quy định của pháp luật.

3. Giải pháp lồng ghép với các Đề án, Chương trình trọng tâm của Tỉnh:

Nghiên cứu lồng ghép một số nội dung của Đề án phát huy giá trị đình làng Đồng Tháp giai đoạn 2021-2025 vào Đề án phát triển du lịch, Đề án tạo dựng hình ảnh địa phương, Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới tỉnh Đồng Tháp (tiêu chí Cơ sở vật chất văn hóa).

CHƯƠNG IV TỔ CHỨC THỰC HIỆN

I. NHIỆM VỤ CỦA SỞ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH VÀ CÁC CƠ QUAN, BAN, NGÀNH LIÊN QUAN

1. Đề nghị Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy

- Phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch theo dõi, đôn đốc, kiểm tra tiến độ, hiệu quả thực hiện Đề án.

- Định hướng nội dung tuyên truyền; góp ý các ấn phẩm nghệ thuật, nghi thức, nghi lễ, nội dung của chương trình văn hóa nghệ thuật trước, trong và sau các kỳ lễ hội hàng năm.

2. Đề nghị Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh và các tổ chức chính trị - xã hội thành viên

- Phối hợp với các ban, ngành liên quan, Ban Quản lý/Ban Tế tự thực hiện các nội dung về bảo tồn các giá trị văn hóa của đình làng.

- Tuyên truyền phổ biến đến người dân về truyền thống lịch sử của đình làng; giá trị văn hóa nghệ thuật, vai trò bảo vệ chủ quyền biên giới của đình làng (đối với các địa phương khu vực biên giới) để Nhân dân biết, thực hiện.

3. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Chủ trì, phối hợp với các sở, ban, ngành và địa phương tham mưu, đề xuất UBND Tỉnh các nhiệm vụ:

- Tham mưu UBND Tỉnh Quyết định thành lập Ban Chỉ đạo Đề án cấp tỉnh.

- Trình UBND Tỉnh ra quyết định công nhận đình được xếp hạng Di tích cấp Tỉnh hoặc đề nghị Trung ương công nhận xếp hạng Di tích Quốc gia theo Luật Di sản văn hóa (Bảo tàng tỉnh phối hợp thực hiện kiểm kê, lập hồ sơ khoa học theo quy định).

- Phối hợp với các đơn vị liên quan, địa phương theo dõi, kiểm tra, đôn đốc và báo cáo kết quả thực hiện Đề án định kỳ hàng năm về UBND Tỉnh.

- Phối hợp với Hội Khoa học Lịch sử tỉnh, các ngành liên quan và địa phương biên soạn hoàn chỉnh lược sử 11 đình làng được chọn thực hiện mẫu và thí điểm của Đề án.

- Chủ trì, phối hợp Đài Phát thanh và Truyền hình Đồng Tháp, Hội Khoa học lịch sử tỉnh thực hiện các chuyên mục chủ đề đình làng Đồng Tháp.

- Kết nối các đình làng có giá trị tiêu biểu với các tour, tuyến du lịch trên địa bàn tỉnh để phục vụ nhu cầu học tập, nghiên cứu, tham quan du lịch của người dân và du khách.

- Tham mưu UBND Tỉnh kế hoạch thực hiện nhân rộng Đề án ra toàn tỉnh sau thời gian thí điểm.

4. Sở Tài chính

Tham mưu Ủy ban nhân dân Tỉnh hướng dẫn, thẩm định kinh phí thực hiện Đề án Phát huy giá trị đình làng Đồng Tháp giai đoạn 2021-2025 đúng quy định.

5. Sở Thông tin và Truyền thông, các cơ quan thông tin đại chúng trong tỉnh

- Hướng dẫn, chỉ đạo các cơ quan thông tấn báo chí trong tỉnh phối hợp với các ngành liên quan tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước; mục đích, ý nghĩa Đề án Phát huy giá trị đình làng Đồng Tháp giai đoạn 2021-2025 đến người dân.

- Phối hợp thực hiện các chuyên trang, bài viết về đình làng Đồng Tháp.

6. Sở Giáo dục và Đào tạo

Chủ trì, phối hợp tổ chức các hoạt động giáo dục phổ biến kiến thức lĩnh vực di sản văn hóa cho học sinh, sinh viên (giáo dục lịch sử ngoài nhà trường); thực hiện các đợt ngoại khóa “về nguồn” tại các thiết chế văn hóa đình làng trong tỉnh và địa phương.

7. Sở Tài nguyên và Môi trường

Chủ trì, phối hợp với các ngành liên quan và địa phương rà soát, cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho các đình làng đúng quy định.

8. Đài Phát thanh và Truyền hình Đồng Tháp

Phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Hội Khoa học Lịch sử tỉnh thực hiện các chuyên mục chủ đề đình làng Đồng Tháp.

9. Hội Khoa học Lịch sử tỉnh

- Chủ trì, phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch (Bảo tàng tỉnh), các ngành liên quan và địa phương biên soạn hoàn chỉnh lược sử 11 đình làng được chọn thực hiện mẫu và thí điểm của Đề án.

- Phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Đài Phát thanh và Truyền hình Đồng Tháp thực hiện các chuyên mục chủ đề đình làng Đồng Tháp.

10. UBND các huyện, thành phố

Xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện Đề án. Chỉ đạo tăng cường vai trò, trách nhiệm và phân cấp quản lý hoạt động đình làng cho Ủy ban nhân dân các xã, phường, thị trấn. Đồng thời tổ chức kiểm tra, giám sát và báo cáo kết quả thực hiện theo quy định.

11. Phòng Văn hóa và Thông tin các huyện, thành phố

Tham mưu UBND cùng cấp kế hoạch triển khai thực hiện Đề án; phối hợp với các đơn vị liên quan theo dõi, kiểm tra, đôn đốc và báo cáo kết quả thực hiện Đề án định kỳ hàng năm theo quy định.

12. UBND các xã, phường, thị trấn nơi đình tọa lạc

Thực hiện công tác quản lý, kiểm tra, giám sát hoạt động các đình trên địa bàn phụ trách theo chức năng, nhiệm vụ được UBND cấp huyện phân cấp.

II. KINH PHÍ THỰC HIỆN

Dự toán tổng kinh phí thực hiện Đề án: 556.000.000 đồng (Năm trăm năm mươi sáu triệu đồng).

(Xem chi tiết tại Phụ lục II đính kèm)

III. HIỆU QUẢ CỦA ĐỀ ÁN

- Bảo tồn và phát huy giá trị một thiết chế văn hóa dân gian đặc sắc của dân tộc và địa phương; phục vụ nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng, văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao, vui chơi giải trí của quần chúng nhân dân và du khách thập phương trong thời kỳ hội nhập quốc tế.

- Đề án là một điểm nhấn để quảng bá hình ảnh địa phương; bản đồ du lịch Đồng Tháp có thêm điểm tham quan, du lịch góp phần thực hiện hiệu quả Đề án phát triển du lịch và Đề án tạo dựng hình tỉnh Đồng Tháp.

- Đề án tiết kiệm được một khoản kinh phí đầu tư xây dựng Trung tâm Văn hóa - Học tập cộng đồng cấp xã, Nhà văn hóa ấp (tiêu chí Cơ sở vật chất văn hóa) trong xây dựng nông thôn mới.

- Tạo không gian cổ kính, trang nghiêm, rộng rãi, yên bình để người dân sinh hoạt tín ngưỡng, sinh hoạt văn hóa, vui chơi giải trí, học tập... góp phần phát triển các hoạt động cộng đồng tại địa phương.

- Đình làng trên địa bàn tỉnh sẽ được hỗ trợ viết hoàn chỉnh lược sử; cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất; chuẩn hóa các nghi lễ cúng đình hàng năm; chính quyền địa phương sẽ phối hợp chặt chẽ với Ban Tế tự/Ban Quản lý trong việc lưu giữ, bảo tồn Sắc Thần, thư tích cũ, các khí cụ và tổ chức hoạt động khác tại đình làng.

Trên đây là Đề án Phát huy giá trị đình làng tỉnh Đồng Tháp giai đoạn 2021-2025. Các sở, ban, ngành, địa phương căn cứ nội dung Đề án, chỉ đạo tổ chức thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ, phù hợp với điều kiện thực tế đảm bảo Đề án đạt hiệu quả./.